

KARASEVCI U GRADISCU

marti, 26 februarie 2019

Pokrajina Gradišće (Burgenland) je nama, Hrvatima iz Rumunjske, najpoznatiji dio Austrije.

Ovdje su, po etkom 2000. godine, naši ljudi obavljivati razne poljoprivredne sezonske radove ili, najčešće u slučaju žena, "pflegerinske" poslove. Rumunjska je 2007. godine postala član Europske Unije pa se i broj karasevskih radnika u Austriji povećao. Povećao se i broj obitelji, pogotovo mladih, koje su rumunjsko stalno prebivalište zamjenili s austrijskom.

Kako bismo stekli bolji uvid u razmjere selidba u tom periodu relevantne su brojke sa zadnja dva popisa stanovništva u našoj zemlji. Ako su se na popisu stanovništva iz 2002. godine za hrvatsku nacionalnost izjasnili 6786 stanovnika, na sljedećem cenzusu, 2011. godine, Hrvata u Rumunjskoj ima tek 5408. Istina je da na to drastično smanjenje hrvatskog življa utjecao je i negativni prirodni priraštaj u svim naseljima gdje Hrvati sačinjavaju većinu u Karasevskoj-severinskoj županiji (Vodnik, Ravnik, Klokoti, Lupak, Jabalje, Nermi i Karasevo).

Nije ni Gradišće u stran problem iseljavanja mjesnog stanovništva. Burgenland je tijekom hladnoga rata ostala najnerazvijenija austrijska pokrajina, uvelike zbog nepovoljnoga položaja, te se velik dio stanovnika iselio u veće gradove kao što su Beč i Graz.

Iako nije nikada točno ustanovljen, u Gradišću živi znatan broj Hrvata. Prema podacima popisa stanovništva iz 2001. godine u Austriji živi 19412 Hrvata, ali prema procjenama udruga gradišćanskih Hrvata u Republici Austriji ima ih oko 50 000.

Gradišćanski Hrvati potomci su onih doseljenika koji su tijekom 15. i 16. stoljeća došli iz Hrvatske i tadašnje sjeverne Bosne na područje tadašnje zapadne Ugarske. Do 1921. godine koristi se naziv zapadnougarski Hrvati, a raspadom Ugarske nakon Prvog svjetskog rata, s obzirom na to da većina njih živi u austrijskoj saveznoj zemlji Burgenlandu, tzv. Gradišću, nazivaju se gradišćanskim Hrvatima.

Hrvatima u Austriji je priznat status nacionalne manjine, a svoja manjinska prava mogu ostvarivati isključivo na području savezne pokrajine Gradišće.

Gradišćanski Hrvati službeno koriste hrvatski jezik (gradišćansko-hrvatski) u školama, pred upravnim tijelima te na sudu, također koriste ga u institucijama hrvatske manjinske zajednice i njihovom međusobnom komuniciranju te na hrvatskim radio i TV emisijama.

Ovdje naši Hrvati imaju čak 50-tak folklornih, kazališnih i drugih kulturnih udruga te znatan broj institucija. Među njima je Folklorna grupa Poljanci iz Vulkaprodrufa, gdje se je proslavio 17. i 18. studenog,

upriredila 30. obljetnica postojanja dje je grupe Mali Poljanci.

Naveli smo ovaj podatak zato što se me u članovima navedene folklorne grupe nalaze i nekoliko Karaevaka, koji su u zadnjim godinama napustili svoju domovinu i nastanili me u gradišćanskim Hrvatima u naseljima Trajstof, Vulka, Oslip i Cindrof. Njihov broj je, donedavna, bio povećan dolaskom mlade obitelji Muselin iz Klokoti. Slavica Muselin, majka dva maloljetna sina koji su se priključili folklornoj grupi Mali Poljanci, u Rumunjskoj je radila kao urednik u Hrvatskoj granici, a sada radi kao asistentica za hrvatski jezik u Saveznoj gimnaziji Kurzwiese u Željeznom. Budući da je nisu napustili reporterski refleksi svjedočanstva i intervju s inicijatorom folklorne grupe Poljanci, poznata dugogodišnja nastavnica za hrvatski jezik iz Trajstofa, mag. Angelika Kornfeind, s kojom je Slavica razgovarala o Malim Poljancima i o djeci karaevskog porijekla, to aktiviraju u toj folklornoj grupi.

Slavili smo 10. godišnjicu folklorne grupe Poljanci – sjećanje na nostalgiju Angelika Kornfeind o plesu grupe Mali Poljanci – onda su ovi mladi od 12-14 godina poslije proslave plesali u dvorani i došli su me pitati zašto ne bi i oni mogli plesati kad ovi stariji plesaju. I rekla sam: zašto ne? Onda sam krenula s tom grupom gdje je bilo nekih 15 cura i dva dječaka, a u isto vrijeme sam krenula s manjom grupom iz vrtića i to je bio po etak plesa te grupe. Poslije smo plesali i tamburanje, tako da smo stalno imali i male tamburane i male plesalice.

Prije je bilo puno lakših ljudi nisu imali toliko auta. Danas roditelji voze djecu čak do Beča na trening nogometa, ali su onda svi, manje viđeni, bili u selu pa su bili sretni što imaju neku ponudu ovdje i da su mogli putovati s folklornim društvom. Bili smo na puno mjesta po Austriji te izvan nje. Bilo je lakše. Djeca su mogla jedan sat plesati i jedan sat vježbati tamburu. Danas ima puno više ponuda u Željeznom, koji je samo sedam kilometara udaljen od Vulkaprodofa, i tamo može svačije vježbati: od muzike, tjelesnog, igranja i slično. Danas svaka kuća ima kompjuter, televizor, djeca imaju mobitele, pa igraju igrice po tim mobitelima, tako da nije baš laka stvar danas djecu motivirati da nam dolaze. Sretni smo što imamo jedno 40 djece od 3 do 16 godina koji tamburaju ili plesaju i dolaze nam na probe jedan put tjedno.

Nacionalnost i državljanstvo članova nije bitna za našu grupu, važno je da oni dolaze, da ih roditelji dovode na probe. U društvu je, u principu, samo hrvatski jezik važan. Imamo dosta djece koja kod kuće slabo ili nikako ne govore hrvatski, tako da, naravno, moramo koristiti i njemački jezik da bismo se sporazumijeli. Namjera nam je da djeca nauče hrvatski jezik jer je to jezik našeg društva i jezik naše manjine ovdje u Gradišćini. Interes nam je da djeca nauče i jezik, i glazbu, i plesove, i kulturu gradišćanskih Hrvata.

U društvu sada imamo dosta djece koji su porijeklom karaevski Hrvati, i to nam je drago. Drago nam je što oni dosta dobro pričaju hrvatski, ali i kod njih se vidi tendencija (posebno kod djece koji ovdje pohađaju prve razrede osnovne škole) da me usobno govore njemački. Ali ja to ne odobravam, pa im kažem: dok ste ovdje, dok ste sa mnom, pričajte hrvatski! Meni je u interesu da što više pričaju na hrvatskom, da se hrvatski jezik ne izgubi u ovim krajevima. A djeca to prihvataju. Jer ako se djeca okoluju na njemačkom, gledaju televiziju na njemačkom, imaju skoro sve prijatelje koji govore njemački, oni ne će znati svoj hrvatski materinjski jezik. Zato ga moraju redovito vježbati. A i njihovi roditelji, ponekad, idu u taj smjer. Oni sada rade ovdje u Austriji, puno pričaju njemački na poslu, pa onda tendiraju njemački pri kući i sa svojom djecom. To stvara dodatne probleme jer oni dobro ne znaju njemački, pa i djeca nauče njemački.

Hrvatima iz Rumunjske je lakše ovdje me u gradišanskim Hrvatima jer oni mogu svoj vlastiti jezik i ovdje koristiti. Misa je ovdje na hrvatskom jeziku, pa bilo gdje idete, kod mesara ili pekara, možete hrvatski pri ati, a to je bliže srcu nego da morašnjema ki pri ati. Preporu ujem karaševskim Hrvatima da uvaju svoj jezik i svoju kulturu i da, ukoliko dolaze raditi u Austriji, potraže sela gradišanskih Hrvata jer e im ovdje biti puno lakše za živjeti i ne e im biti tako teško što su napustili svoju domovinu. A kad ve stignu me u gradišanskim Hrvatima da se uklope u naše društvo jer e njihova kultura i jezik biti i nama oboga enje!

Daniel Lucacela